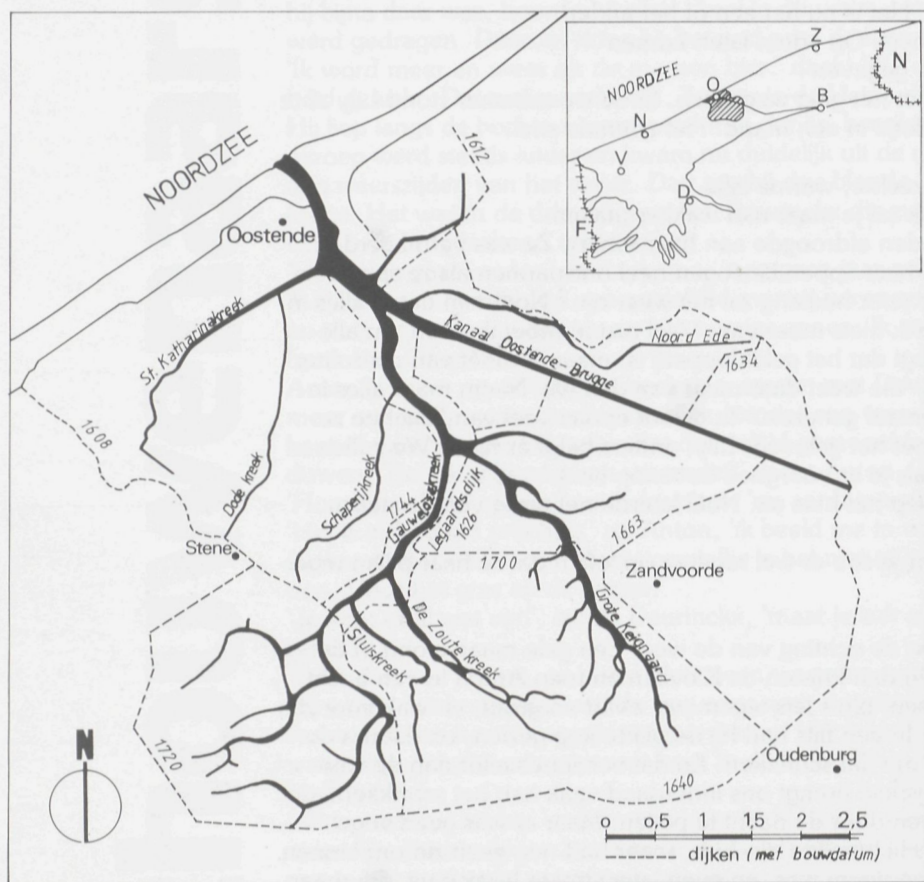

Kreken in de Oostendse Polders

Op het einde van de zestiende eeuw zetten de Oostendenaars de klok een hele tijd terug. Het achterliggend polderland, de Historische Polders van Oostende, dat enkele eeuwen voordien was veroverd op de zee, werd opzettelijk weerom aan het zeewater prijsgegeven. Onder nauwe controle van de mens kon de zee er kreken en geulen uitschuren en kleilagen afzetten. Doch ook die tijd is lang achter de rug en nu is het opnieuw polder, met de kreken als stille getuigen. In de voorbije jaren hebben precies die kreken voor enige herrie gezorgd.

Dit door de zee bevoeid gebied had meteen ook een belangrijke functie als *spoelpolder* voor de Oostendse haven. Het instromend water werd bij het keren van het tij de weg naar zee afgesneden. Bij ebbe werden de stutten echter weggehaald en spoelde het water met volle geweld door de havengeul naar zee, die hierdoor voldoende diep werd gehouden.

In 1625 werd door de toenmalige besturen beslist om het overstromde schor 's Heerwoutersambacht te halveren door de aanleg van een dijk, de *Legaardsdijk*. De *Legaardsfeesten* die nu nog jaarlijks te Zandvoorde worden gehouden herinneren daaraan.

Ook twee andere kleine schorren werden kort daarop aan de zee onttrokken. De verminderde spoelkracht tengevolge van deze bedijkingen deed de havengeul echter sterk verzanden. Daarom werd in 1660 beslist de dijken weer door te steken om de spoelpolders te vergroten.

Het groot volume van het schuurwater berokkende mettertijd echter schade aan de haven- en verdedigingswerken van de stad, zodat in 1702 toch opnieuw een gedeelte van het schorregebied werd afgesloten. Zo ontstond de *Nieuwe Zandvoorpolder*, waarin de *Grote Keignaardkreek* gelegen is.

Door de natuurlijke ophoging van de overblijvende schorren en het dichtslippen van de kreken nam hun spoelcapaciteit steeds verder af. Zodanig zelfs dat Napoleon in 1803 een punt liet zetten achter deze vorm van havenschuring en toestemming gaf tot algehele bedijking. Dit betekende het definitief einde van de overstromingen in de Historische Polders van Oostende. Door de eeuwenlange eb- en vloedbeweging was er ondertussen wel een behoorlijk

Ondergelopen polderland

In 1584 werd een deel van de duinenrij ten oosten van Oostende om strategische redenen afgegraven. Men bevond zich in de voorfase van één van de bloedigste periodes uit de geschiedenis van deze stad: het beleg van Oostende door de Spanjaarden (1601-1604); de stad was immers bezet door het leger van de Noordelijke Provinciën. Deze ingreep had tot doel het achterliggend poldergebied onder water te laten lopen ter bescherming van de stad.

Spoedig vormde zich de Oostgeul langswaars het water op het getijde-

ritme het land kon in- of uit lopen. Door de uitschurende werking van het water werd de Oostgeul breder en dieper, zo ontstond de latere Oostendse havengeul. In het achterliggend polderland (het 's Heerwoutersambacht) ontstond een vertakt net van kreken die tot diep in het land doordrongen: de *Sint-Katharinakreek*, de *Zoutekreek*, de *Sluisakreek*, de *Schapenkreek*, de *Gouwelose kreek* en de *Grote Keignaardkreek*. Deze laatste is vandaag de meest imposante getuige. Via dit krekensysteem reikte het zeewater bij vloed tot aan de dorpen Stene, Lefvinge, Snaaskerke, Zandvoorde en zelfs Oudenburg.

pak klei tot bezinking gekomen. De dikte ervan is afhankelijk van de overstromingsduur dat het betrokken deel aan het getij was blootgesteld. Gemiddeld liggen de polders van Oostende zowat één meter hoger dan het omgevende polderland.

Deze overstromingsperiode liet eveneens een aantal omvangrijke krekken na in het landschap. Ook hún uitzicht verschilt naargelang ze langere of kortere tijd deel uitmaakten van het spoelpoldersysteem. De Grote Keignaard, die het eerste werd afgesloten, is breed en open; de krekken in later afgesloten poldergedeelten zijn smaller en bijna geheel dichtgeslibd.

Natuurgebied

Ondanks het feit dat in de tweede helft van deze eeuw flink afbreuk werd gedaan aan dit polderlandschap, is dit krekengebied vanuit landschappelijk en natuurbehoudsoogpunt, nog steeds van grote waarde. In de **Grote Keignaard** ontwikkelde zich aan de oostelijke oever een dichte begroeiing van water-, moeras- en oeverplanten: Mattenbies, Riet en Lisdodde, met her en der ook Zwanebloem, Waterbies, Grote waterweegbree. Aan de

ereprijs en Zeeaster aangetroffen. Rietbewoners zoals Kleine karekiet, Rietgors en Rietzanger zijn uiteraard vaste gasten in de brede rietkragen. Een kleine kolonie Oeverzwaluwen kwam er voor, maar is ter ziele gegaan. 's Winters komen er honderden watervogels pleisteren, vooral Wilde eenden en Meerkoeten en in mindere mate Grote zaagbekken, Krakeenden, Bergeenden, Kuifeenden en Pijlstaarten.

De ontwikkeling van Zandvoorde

Na de woelige periode van het opwerpen en weer doorsteken van dijken kon Zandvoorde zich zonder gevaar ontwikkelen. De landbouw legde zich toe op suikerbieten, tarwe en andere veeleisende gewassen. Het grote klei-aanbod werd door een drietal steenbakkerijen te baat genomen en twee spoorlijnen werden aangelegd. Een belangrijke gebeurtenis in het begin van de jaren 1900 was de vestiging van het chemisch concern U.C.B., dat in een ruime werkverschaffing voorzagen, en Zandvoorde financieel op rozen zette. De economische hoogvlucht vanaf de vijftiger jaren ging Zandvoorde nog ingrijpender veranderen: de verkavelingstijd was aangebroken.

daarbij heel nonchalant omgesprongen: tegen '75 prijkten de woningen tot op een twintigtal meter van de oostelijke Keignaardoever. Toen het Gewestplan opgemaakt werd viel er aldus niet zoveel meer in het groen te kleuren: alleen de Keignaard zelf en een smalle oeverzone konden nog Natuurgebied worden. De plaatselijke overheid hield er in de praktijk echter andere 'groenobjectieven' op na...

Verfraaiingswerken

Eind 1980 werden in opdracht van het Oostends stadsbestuur werken aangevat voor 'recreatieve ontsluiting'. Rietkragen werden het water ingeduid, oevers werden met azobehout versterkt, een twee tot drie meter breed pad werd tegen de waterkant aangelegd, de natuurlijke vegetatie werd de grond ingeplougd, gras werd ingezaaid en sierheesters besteld. Ook zou een zestig meter lange steiger met zitbanken en verlichting ver in het water lopen en voor een breed panorama moeten zorgen. Een schrijnende ingreep voor meer 'groen'. Het spel werd hierbij grof gespeeld, want degenen die tegen deze gang van zaken opkwamen, werden keer op keer met een kluitje in het riet gestuurd, terwijl

Een prachtig natuurgebied, de Zoutekreek nabij Zandvoorde. Op de achtergrond Oostende

westzijde van de kreek grenzen weilanden; de rietvegetatie is daar praktisch onbestaande.

Waar enkele sloten hier *geleden* genaamd in de Keignaard uitmonden, zijn floristisch interessante 'estuaria' ontstaan door het voorkomen van een microreliëf en door het lagere waterpeil. Hier worden Grote kroosvaren, Lidsteng, Zeeaster, Slanke waterkers, Rode water-

Eerst kwam er een *tuinwijk* tussen Grindweg en Dorpsstraat. Daarmee hield het niet op, want de aangroeiende Oostendse bevolking bleef ogen naar een lapje Zandvoordse grond. Onder impuls van het gemeentebestuur zorgden een drietal bouwmaatschappijen voor nieuwe huisvesting tussen de tuinwijk en de Grote Keignaard. Met de landschappelijke waarde van deze kreek werd

op een onbewaakt moment toch drastische ingrepen werden uitgevoerd.

Reactie

Samen met de Oostendse milieugroepen reageerde ook de buurt verontwaardigd tegen deze ontarding en 'verparking'. Wat kon men ertegen beginnen? Klachten bij Stedebouw leidden er enkel toe dat de

reeds uitgevoerde werken werden geregulariseerd. Er werd contact gelegd met allerhande besturen, instanties en raden. Een procedure voor klassering als landschap werd ingezet, terwijl een handtekenactie resulteerde in honderden handtekeningen voor het behoud van de kreek in zijn natuurlijke staat. Ook de pers speelde bij dit alles een niet te onderschatten sensibiliserende rol. De vraag van een buurtbewoner bij kortgeding de werken stil te leggen werd als gegrond verklaard. Tot *driemaal* toe dienden de werken echter bij deurwaardersexploot een halt toegeroepen. Eind '81 kwam de definitieve rangschikking als landschap van de Grote Keignaardkreek. Het toenmalig Oostends gemeentebestuur nam hiermee echter geen vrede en zette een procedure tot vernietiging van deze klassering in bij de

Raad van State. Een weinig sportief gedrag zo te zien.

Als verdere positieve evolutie in de bescherming van het Oostends krekenslandschap is sindsdien ook de voorlopige klassering van kracht geworden voor een tweede krekensstelsel, met name de *Zoutekreek* en de *Sluiskreek*, die met elkaar in verbinding staan en landschappelijk nog veel meer intact zijn.

Naderhand is de betekening niet doorgevoerd wegens administratieve-juridische problemen. Een nieuw voorstel ligt momenteel bij Minister Poma.

v.z.w. 'de Krecken'

Als gevolg van de actie rond de Grote Keignaard werd de v.z.w. *de Krecken* opgericht, met als doel te ijveren voor het intact behoud van

het hele krekengebied ten zuiden van Oostende en voor het beheer dat hierbij nodig is. Voorstellen hier toe worden doorgespeeld aan de officiële beheerscommissie die bij de klassering van de Keignaard werd ingesteld. Er wordt gehoopt dat het nieuwe gemeentebestuur in deze commissie van een meer natuurvriendelijke aanpak zal getuigen.

In een later stadium wil de v.z.w. de Krecken ook tot natuureducatieve initiatieven komen, ten behoeve van de plaatselijke scholen. □

Contactpersonen :

H. Louage, P. Lingier en J. Broidioi
v.z.w. de Krecken
Ravenslaan 9, 8400 Oostende